

Vito Trbuljak
Besplatni novčić

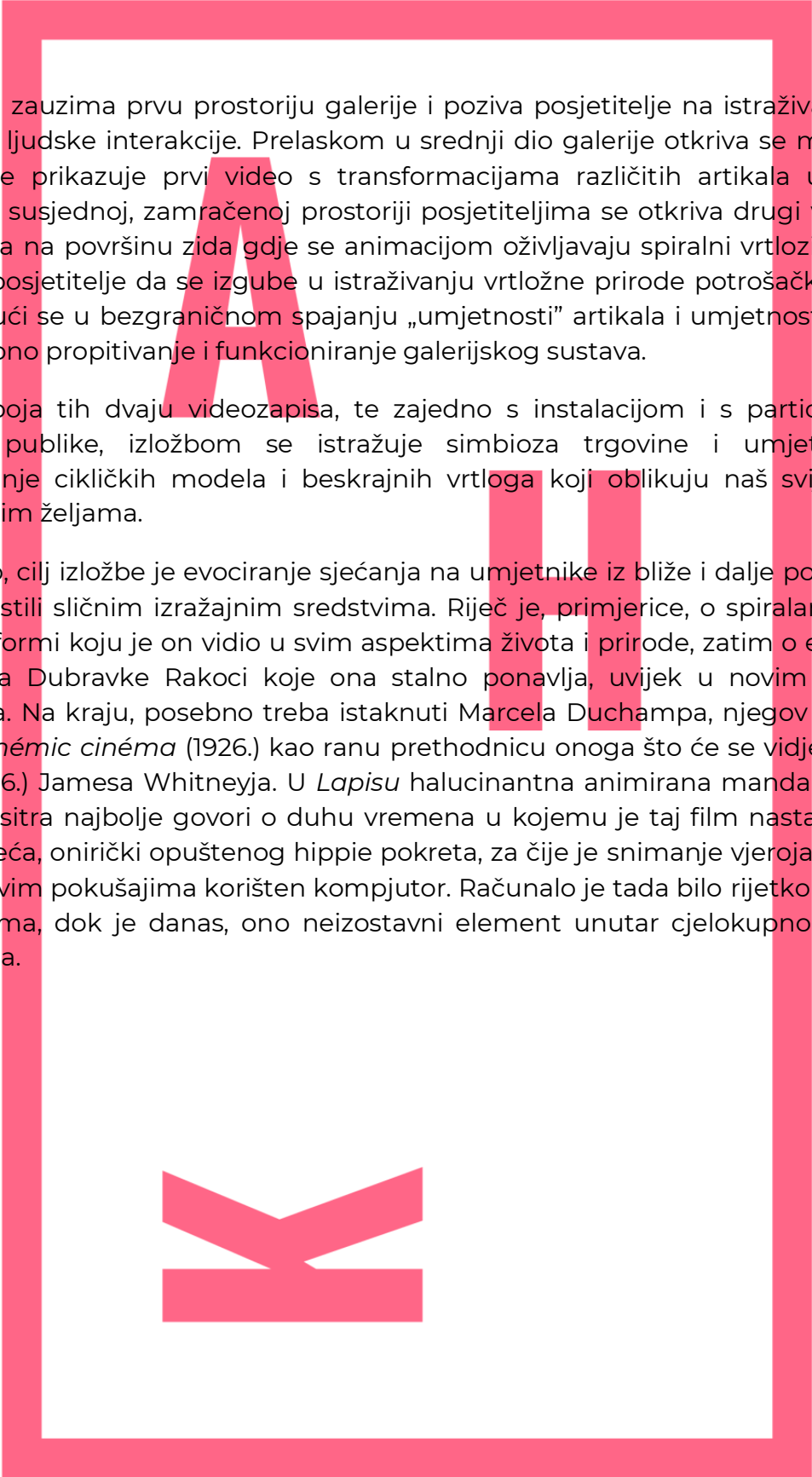
Izložba *Besplatni novčić* podijeljena je na dva dijela – na instalaciju i dvije projekcije, nastale 2022. godine – od kojih svaki na svoj način posjetiteljima nudi jedinstvenu perspektivu i senzorni doživljaj. Unutar instalacije pažljivo su složeni digitalni printovi kružnih oblika, precizno izrađeni, promjera 30 mm, smješteni u kapsule nalik na one u kojima se drže numizmatički vrijedni i rijetki primjerci kovanica.

U prezentaciji rada ne oponašaju se uobičajeni predlošci, konvencije ili strategije organizacije prostora ustaljene u trgovinama, već su prezentacije bliže marketinški promišljenim pop-upovima. Na kružnim digitalnim printovima nalaze se apstraktni prikazi koji su proizašli iz nekog stvarnog proizvoda kakav se obično može vidjeti na polici trgovine s dizajnerski šarenim etiketama i ambalažom prehrambenih artikala. Te raznobojne sličice proizvoda skinute su s interneta, a zatim su posredovanjem efekata računalnog programa pretvorene u vizualni znak u obliku spirale – znak koji je simbol napretka, ali i alat pri hipnozi. Sličice proizvoda deformirane su u šarenu spiralu sasvim neprepoznatljivu s obzirom na prvobitni izvor.

Autor izložbe svakom posjetitelju sugerira da slobodno može uzeti neku od spirala koja mu se sviđa. Kapsule nose i dio ekonomske razmjene koja je ponuđena na ovoj izložbi jer se unutar svake od njih uz kružni print nalazi i jedan novčić koji se ne može odmah vidjeti, ali se čuje njegovo zveckanje. Nekoliko kapsula sadržava novčić od 10 ili 20 centi, dok druge imaju još skromniji sadržaj – novčić od jednog centa. Postavljanjem tih kapsula na pod galerije uneposrednoj blizini zida autor instalacijom oponaša „strateško” izlaganje robe u supermarketu, ali degradirajućim položajem instalacije na podu istodobno donekle obezvređuje ponuđeni proizvod.

Kako su na umjetnikov poticaj posjetitelji pozvani da za sebe uzmu jednu kapsulu sa spiralom i novčićem, time su na trenutak oslobođeni uobičajene svakodnevne razmjene novca za robu. Autor izložbe nakon toga na zid iznad ispražnjenog mjesta kapsule postavlja crvenu naljepnicu, kakve se na izložbama obično postavljaju uz umjetnine koje su kupljene, i koje su, dakle, pobudile snažno zanimanje publike. Na ovoj izložbi crvena naljepnica znači da je posjetitelj ne samo uzeo umjetnikov rad, već ga je i dobio besplatno; štoviše, dobio je i novac, a istodobno je zidu galerije odnosno samoj izložbi dao nov izgled. Posjetitelj bi takvim postupkom zapravo u budućnosti mogao biti u još povoljnijoj situaciji, uz pretpostavku da sačuva plastičnu kutijicu s isprintom i novčićem. Oni bi jednoga dana mogli postići već vrijednost od trenutačne nominalne. Možda će sam autorov digitalni crtež postati znatno vredniji ili će možda novčić povlačenjem iz optjecaja postići numizmatičku vrijednost mnogo veću od sadašnje. Ili se možda neće dogoditi ni jedno ni drugo.

GALERIJA KARAS

Instalacija zauzima prvu prostoriju galerije i poziva posjetitelje na istraživanje „čari” trgovine i ljudske interakcije. Prelaskom u srednji dio galerije otkriva se monitor na kojemu se prikazuje prvi video s transformacijama različitih artikala u spiralne vrtloge. U susjednoj, zamračenoj prostoriji posjetiteljima se otkriva drugi video, koji se projicira na površinu zida gdje se animacijom oživljavaju spiralni vrtlozi. Ti radovi pozivaju posjetitelje da se izgube u istraživanju vrtložne prirode potrošačke kulture, angažirajući se u bezgraničnom spajanju „umjetnosti” artikala i umjetnosti pokreta, uz istodobno propitivanje i funkcioniranje galerijskog sustava.

Putem spoja tih dvaju videozapisa, te zajedno s instalacijom i s participativnim udjelom publike, izložbom se istražuje simbioza trgovine i umjetnosti, uz naglašavanje cikličkih modela i beskrajnih vrtloga koji oblikuju naš svijet vođen potrošačkim željama.

Istodobno, cilj izložbe je evociranje sjećanja na umjetnike iz bliže i dalje povijesti koji su se koristili sličnim izražajnim sredstvima. Riječ je, primjerice, o spiralama Borisa Demura, formi koju je on vidio u svim aspektima života i prirode, zatim o enormnim krugovima Dubravke Rakoci koje ona stalno ponavlja, uvijek u novim bojama i pregibima. Na kraju, posebno treba istaknuti Marcela Duchampa, njegov *Rotorelief* (1935.) i *Anémic cinéma* (1926.) kao ranu prethodnicu onoga što će se vidjeti u filmu *Lapis* (1966.) Jamesa Whitneyja. U *Lapisu* halucinantna animirana mandala uz zvuk indijskog sitra najbolje govori o duhu vremena u kojemu je taj film nastao, u doba djece cvijeća, onirički opuštenog hippie pokreta, za čije je snimanje vjerojatno među prvim takvim pokušajima korišten kompjutor. Računalo je tada bilo rijetko dostupno umjetnicima, dok je danas, ono neizostavni element unutar cjelokupnog procesa ovoga rada.

V.T.

GALERIJA KARAS